

การวางแผนพัฒนาชุมชนเกษตรอย่างยั่งยืนโดยการมีส่วนร่วม
กรณีศึกษา เทศบาลตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

Sustainable Agricultural Community Planning by Participation.

Case Study of Pa Phai Municipality, San Sai District, Chiang Mai Province.

ปรัชมาส ลัญชานนท์ ลักขณา สัมมานิติ, อัจฉรี เหมสันต์ และบรรจง สมบูรณ์ชัย

Pradchamas Lanchanon, Luxsana Summaniti, Augcharee Hemsant and Bunchong

Somboonchai

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ 50290

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาถึงศักยภาพเชิงพื้นที่ของชุมชนในเขตเทศบาลตำบลป่าไผ่ สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน และเสนอแนวทางการพัฒนาชุมชนที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่และความต้องการของชุมชน อันเป็นการนำไปสู่การพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน โดยการสำรวจภาคสนาม การประชุมกลุ่มย่อย สำหรับเครื่องมือในการเก็บข้อมูล คือ แบบสำรวจและแผนที่ ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการซ้อนทับแผนที่

ผลการศึกษา พบว่า เทศบาลตำบลป่าไผ่ มีลักษณะเป็นชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบท มีอัตลักษณ์ของชุมชนด้านการเกษตร มีสภาพทางกายภาพที่เหมาะสมต่อการทำการเกษตรกรรม โดยเฉพาะพื้นที่ทางตอนกลางและตอนใต้ มีแหล่งน้ำและระบบชลประทานที่กระจายอย่างทั่วถึง ซึ่งเหมาะสำหรับการทำนา ส่วนพื้นที่ที่เป็นที่ดอน เป็นพื้นที่เหมาะสมสำหรับปลูกพืชไร่ ไม้ผล ไม้ยืนต้น สำหรับการใช้ประโยชน์ที่ดิน พื้นที่ทางตอนเหนือควรสงวนให้เป็นพื้นที่อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรป่าไม้ พื้นที่ที่มีศักยภาพที่เหมาะสมในการทำการเกษตรมากที่สุด ได้แก่ ส่วนพื้นที่บริเวณพื้นที่ตอนใต้และทางด้านทิศตะวันตกของเทศบาลตำบลป่าไผ่ ตามแนวคลองชลประทานแม่แฝก ควรกำหนดเป็นการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทเกษตรกรรม ที่มีการใช้ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยแบบชนบท สอดแทรกปะปนไปในพื้นที่เกษตรกรรมด้วย และในบางบริเวณมีการใช้ที่ดินประเภทพาณิชยกรรมที่เป็นร้านค้าปลีก สอดแทรกไปด้วย ได้แก่ บริเวณตามแนวถนนสายหลักและสายรอง และบริเวณย่านสถาบันศาสนา สถาบันการศึกษา นอกจากนี้ ได้กำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน

ประเภทที่อยู่อาศัย ในพื้นที่ที่มีศักยภาพสำหรับการพัฒนาเป็นพื้นที่ที่อยู่อาศัยมากที่สุด บริเวณด้านตะวันตกและตอนกลางของเทศบาลตำบลป่าไผ่

สำหรับแนวทางในการพัฒนาชุมชนที่เสนอแนะ ด้านกายภาพ ได้แก่ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน การพัฒนาระบบการจัดการน้ำให้มีประสิทธิภาพ การควบคุมโครงการก่อสร้างระบบสาธารณูปโภค การกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตร การพัฒนาและปรับปรุงพื้นที่สาธารณะ เป็นต้น ด้านการเงิน เช่น การจัดหาเงินทุน มาตรการด้านภาษี เป็นต้น ด้านการลงทุน เช่น การพัฒนาปรับปรุงพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ และผลผลิต การส่งเสริมการแปรรูปผลผลิต การพัฒนาตลาดกลางเพื่อการเกษตร มาตรการด้านการตลาด เป็นต้น ด้านการศึกษาและฝึกอบรม เช่น การส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียม การปลูกจิตสำนึกของประชาชนและเยาวชน การให้ความรู้และข่าวสารแก่เกษตรกร เป็นต้น ส่วนด้านสังคม เช่น การรวมกลุ่มด้านการเกษตร การสร้างศูนย์บริการทางสังคมแบบมีส่วนร่วม เป็นต้น ด้านกฎระเบียบ เช่น การออกระเบียบในการทิ้งขยะและการลักลอบตัดไม้ เป็นต้น ซึ่งแนวทางเหล่านี้จะแนวทางในการพัฒนาชุมชนให้ดำรงอยู่ต่อไป

คำสำคัญ: ศักยภาพเชิงพื้นที่ การวางแผนพัฒนาชุมชนเกษตรอย่างยั่งยืน การมีส่วนร่วม เทศบาลตำบลป่าไผ่

Abstract

This research aims of studying the spatial potential of Pa Phai municipality, creating a public participation process for the community development planning according community needs, including submit guidelines for community development according the community context and needs for sustainable community development. The research methodology includes field surveys with survey form and map and focus group meeting. The data was analyzed in terms of overlay mapping.

The finding are as follows : Pa Phai municipality is a semi rural-urban community and can be identified as a the agricultural community. There are physical conditions that are suitable for agriculture, especially in the central and southern areas that are suitable for rice farming because of the water supply and irrigation systems. The uplands are suitable for growing dry crops, perennial crops and horticulture. The northern areas should be reserve for environmental and forest conservation landuse. The high potential areas suitable for agriculture, along the Mae

Faek irrigation canal and the southern and west of the study areas should be preserved as agricultural areas with rural residential and commercial landuses. The high potential areas suitable for residential area in the western and central part of Pa Phai municipality

The physical community development guidelines are sustainable conservation of natural resources and environment, development of effective physical water management system, controlling infrastructure construction projects, the regulations of land use, natural and eco-tourism and agricultural learning center and improvement and development of public space. The fiscal guidelines are sources of investment funds and tax incentive. The investment guidelines are the development of plant breeding, animal breeding and production, processing productivity, market for supporting production and market incentives. The education and training guidelines are equality in children and youth education, the awareness of young people and general people and the knowledge and information to farmers. The social guidelines are integration of agriculture, the social participation center, such as the regulation aspect is the regulation of solid waste and illegal logging etc. These will encourage community development to continue to exist.

Keywords: Spatial Potential, Sustainable Agricultural Community Planning, Participation, Pa Phai Municipality